

Sygn. akt I UZ 47/11

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSA Maciej Piankowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania L. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanego S. S.

o składki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2012 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 września 2011 r.,

uchyła zaskarżone postanowienie w punkcie 2.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 29 września 2011 r. uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w . z dnia 1 lipca 2011 r. (pkt 1 postanowienia), którym przekazano do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. sprawę z odwołania L. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 17 września 2010 r., przenoszącej na ubezpieczonego odpowiedzialność za zaległości z tytułu składek, należnych od płatnika „R.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a ponadto zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz zainteresowanego S. S. kwotę 1.230 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania

zażaleniowego (pkt 2 postanowienia). W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że postanowienie Sądu I instancji zostało wydane z naruszeniem art. 461 § 3 k.p.c. wobec niezłożenia przez żalącego oświadczenia, że wyraża zgodę na przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. O kosztach postępowania zażaleniowego (obejmującego zwrot kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty podstawowej od zażalenia) Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego zawarte w pkt 2 (obejmujące koszty zastępstwa procesowego) organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 w związku z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) poprzez niezastosowanie § 12 rozporządzenia i przyznanie stronie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 1.200 zł; art. 102 k.p.c. poprzez zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego mimo, że organ rentowy nie dał podstaw do wniesienia zażalenia, a zaskarżone rozstrzygnięcie było wynikiem błędnego postępowania sądu niewywołanego wnioskiem organu rentowego. Organ rentowy wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części i oddalenie wniosku o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego, a nadto wniósł o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, jednak zasadniczo z innych względów niż to wskazano w zażaleniu.

Wstępnie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. - dodanym przez ustawę z dnia 19 marca 2009 r. zmieniającą Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 69, poz. 592), który wszedł w życie 22 maja 2009 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Przepis ten rozszerza krąg wyjątków od zasady (wynikającej z art. 394¹ § 2 k.p.c.), że zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje jedynie na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie i nie przysługuje na postanowienia innego rodzaju (z wyłączeniem kategorii wymienionych w art. 394¹ § 1 k.p.c.).

Ustalenie, że w sprawie zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek” w rozumieniu art. 102 k.p.c., powinno uwzględniać charakter tej regulacji, która - jako wyjątek od ogólnej zasady orzekania o kosztach postępowania - nie podlega wykładni rozszerzającej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2011 r., II CZ 104/10, Lex nr 785545.). Możliwość zastosowania art. 102 k.p.c. i odstąpienia tym samym od ogólnej zasady zwrotu kosztów postępowania przez stronę przegrywającą stanowi dyskrecyjne uprawnienie sądu rozpoznającego sprawę. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, kontroli instancyjnej podlegają jedynie wyjątkowo rażące uchybienia w stosowaniu tego przepisu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, Lex nr 785545; z 1 czerwca 2011 r., II CZ 24/11, Lex nr 846568; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, Lex nr 439151).

Uwzględniając okoliczności sprawy nie można przyjąć, że Sąd Apelacyjny w oczywisty sposób przekroczył reguły dyskrecyjnego stosowania art. 102 k.p.c. Okoliczności wskazane w uzasadnieniu rozpoznawanego zażaleniu nie przemawiają za takim wnioskiem.

Nie można twierdzić, by naruszenie prawa przez Sąd Okręgowy prowadzące do uchylenia orzeczenia w ramach kontroli instancyjnej stanowiło „szczególnie uzasadniony wypadek” pozwalający na odstąpienie od obciążania strony wnoszącej zażalenie kosztami tego postępowania. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 października 2011 r., II CZ 63/11 (Lex nr 1001290) zasadnie wskazał, że zwrot kosztów zastępstwa procesowego, orzekany zgodnie

z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 k.p.c.), służy przede wszystkim ochronie interesów majątkowych drugiej strony przez zrehabilitowanie wydatków poniesionych przez nią w celu ochrony swoich praw. Brak jest racjonalnych podstaw, by strona, na której rzecz zapadło rozstrzygnięcie, musiała samodzielnie pokryć koszty swojego udziału w sprawie. Argument żalącego organu rentowego zmierza do nieakceptowanego przez Sąd Najwyższy obciążenia strony wygrywającej sprawę finansowymi konsekwencjami uchyleń Sądu, za które żaden z uczestników postępowania nie może ponosić odpowiedzialności.

Prawidłowo też Sąd Apelacyjny określił wysokość kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Zgodnie z utrwalonym już poglądem Sądu Najwyższego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczącej przeniesienia na członków zarządu spółki zobowiązań spółki za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym powinno być ustalone na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, a nie w oparciu o § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia (por. uchwały Sądu Najwyższego z 9 marca 1993 r., II UZP 5/93 (OSNCP 1993 nr 11, poz. 194) oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r., I UZP 1/09 (Lex nr 518062) oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 131/09 (Lex nr 577843); z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09 (Lex nr 577847).

Zażalenie zasługiwało jednak na uwzględnienie, gdyż Sąd II instancji orzekł o kosztach z naruszeniem dyspozycji art. 108 § 1 k.p.c. zgodnie z którym sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 1 lipca 2011 r. dotyczyło przekazania

sprawy do rozpoznania sprawy innemu sądowi w ramach tej samej instancji. Rozstrzygnięcie tej kwestii nie należy do orzeczeń kończących sprawę w instancji. Tym samym przedwczesne było orzeczenie Sądu II instancji o ponoszeniu kosztów w postępowaniu zażaleniowym. O kosztach tych powinien rozstrzygnąć dopiero Sąd wydając orzeczenie kończące sprawę w instancji.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.